

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/9/2019
Identifikačné číslo spisu: 7615217132
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ladislav Górász
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7615217132.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Štátny fond rozvoja bývania, Lamačská cesta 8, Bratislava, IČO: 31749542, zastúpeného Advokátskou kanceláriou GARAJ & Partners s.r.o., Jozefská 3, Bratislava, IČO: 35951125, za ktorú koná JUDr. Marian Garaj, konateľ, advokát, proti žalovaným 1/ D. G., bývajúcej v N., 2/ Y. H. bývajúcej v K. a 3/ S. V. bývajúcemu X. o zaplatenie 15 569,47 eur spolu s príslušenstvom, ktorý spor bol vedený na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp.zn. 8C/405/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. júla 2018 sp.zn. 9Co/331/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 18. júla 2018 sp.zn. 9Co/331/2017 a rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves z 18. mája 2017 č.k. 8C/405/2015-134
z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Spišská Nová Ves na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na súde 11. septembra 2015 žalobca (v ďalšom texte aj ako „ŠFRB“) sa domáhal, aby súd rozhodol o splnení povinnosti žalovanými 1/ až 3/ zaplatiť mu 12 958,89 eur spolu so zmluvným úrokom vo výške 1 168,54 eur, úrokom z omeškania vo výške 9 % od 11. júna 2012 až do zaplatenia a zmluvnou pokutou vo výške 1 442,04 eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť ostatných. Ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že so žalovanou 1/ uzavrel 23. mája 2000 zmluvu o poskytnutí podpory podľa zákona č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania (ďalej len „Zmluva“) jednak vo forme úveru vo výške 500 000 Sk (16 596,96 eur) a jednak vo forme nenávratného príspevku vo výške 150 000 Sk (4 979,09 eur). Pohľadávka poskytovateľa podpory bola zabezpečená ručením žalovaných 2/ a 3/. Keďže sa žalovaná 1/ dostala do omeškania s úhradou splátok po relevantný čas, žalobca 25. apríla 2012 odstúpil od Zmluvy, čím sa stal celý dlh splatným spolu so zmluvným úrokom a zmluvnou pokutou. Dlh žalovaných, po ich čiastočných plneniach, predstavuje žalované sumy.

2. Žalovaný 3/ v rámci svojej procesnej obrany, okrem iného, namietal, že právo žalobcu sa premlčalo.

3. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. mája 2017 č.k.

8C/405/2015-134 žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žalovaní 1/, 2/ a 3/ majú nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že žalovaný 3/ dôvodne uplatnil námietku premlčania práva žalobcu. Na odôvodnenie tohto svojho záveru, okrem iného, uviedol, že «súd pre daný prípad aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka. Premlčanie posudzovať podľa Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. nie je možné, pretože v konaní bolo jednoznačne preukázané, že nárok sa vymáha v súvislosti s poskytnutím úveru na základe zmluvy, od ktorej žalobca platne odstúpil. Platným odstúpením od zmluvy došlo k zániku zmluvy od jej začiatku, t.j. ex tunc, preto je namieste, aby účastníci takejto zmluvy si navzájom vrátili poskytnuté plnenie. Samotný zákon č. 124/1996 Zb. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení zmien a doplnkov vo viacerých svojich ustanoveniach odkazuje na aplikáciu Občianskeho zákonníka, a to napríklad aj v jeho ustanoveniach § 11, § 12, a tiež Zmluva o poskytnutí podpory uzavretej medzi stranami sporu dňa 25.5.2000 odkazuje na aplikáciu Občianskeho zákonníka. Nie je preto namieste za situácie, keď došlo k odstúpeniu od zmluvy, na predmetný právny vzťah uplatňovať ustanovenia Obchodného zákonníka. ... Súd posúdil zmluvu uzavretú medzi stranami ako zmluvu spotrebiteľskú, a to bez ohľadu na to, že nejde o zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z.z. (§ 1 ods. 3 písm. p/citovaného zákona). Nie je právne významné, že predmetná úverová zmluva uzavretá medzi stranami sporu nebola zmluvou o spotrebiteľskom úvere, pokiaľ je daný jej spotrebiteľský charakter v širšom slova zmysle, a to v zmysle § 52 ods. 1, 3, 4 Občianskeho zákonníka. ... Zároveň je potrebné konštatovať, že v predmetnej veci ide o vzťah dodávateľa a spotrebiteľa, nakoľko žalobca ako Štátny fond rozvoja bývania je samostatnou právnickou osobou v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení platnom ku dňu uzavretia predmetnej zmluvy medzi účastníkmi, pričom v § 1 ods. 1 má vymedzený predmet svojej činnosti, teda podporu výstavby bytov a iné činnosti súvisiace s rozvojom a zveľaďovaním bytového fondu, pričom z § 3 sú zrejme zdroje tohto fondu, ktorými sú okrem iného aj splátky úrokov poskytnutých z fondu, sankcie za porušenie zmluvných podmienok, ako aj úroky z prostriedkov fondu uložených v banke. Z uvedeného vyplýva, že ide o právnickú osobu, ktorá má charakter subjektu hospodáriaceho so ziskom, z čoho vyplýva, že ide vlastne o činnosť obchodnú, ako aj činnosť poskytovania služieb širokej verejnosti, a preto aj žalobcu je možné subsumovať pod ustanovenie § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaní 1, 2, 3 sú nepochybne spotrebiteľmi, ktorí služby a pôsobnosť žalobcu využili v zmysle zákona č. 124/1996 Z.z. a nevystupovali v predmetnom právnom vzťahu v rámci svojej obchodnej činnosti, alebo inej podnikateľskej činnosti. Je zrejmé, že úprava odstúpenia od zmluvy v Občianskom zákonníku je výhodnejšia pre žalovaných 1,2,3 ako spotrebiteľov, preto súd aplikoval na predmetnú spotrebiteľskú vec v časti odstúpenia od zmluvy Občiansky zákonník, teda priklonil sa k priaznivejšiemu výkladu zmluvných ustanovení pre spotrebiteľa... Za situácie, keď žalobca odstúpil od zmluvy dňa 25.4.2012, ktoré odstúpenie bolo doručené žalovaným dňa 11.5.2012, do dňa podania žaloby 11.9.2015 uplynula premlčacia doba tak subjektívna v trvaní 2 rokov, ako aj objektívna v trvaní 3 rokov».

4. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 18. júla 2018 sp.zn. 9Co/331/2017 potvrdil odvolaním žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a rozhodol o trovách konania tak, že stranám sporu nepriznal ich náhradu. Rozhodol tak majúc za to, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je správne a «v podstate» sa s ním stotožnil. Na odôvodnenie vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, okrem iného, uviedol, že v danej veci «s prihliadnutím na jej spotrebiteľský charakter, bola namieste aplikácia ust. Obč. zák. Zmluva o poskytnutí podpory uzavretá podľa zák. č. 124/1996 Z.z. je, o.i. aj zmluvou spotrebiteľskou, na ktorú sa vzťahuje osobitná právna úprava o ochrane spotrebiteľa. Aj pokiaľ ide o úver, ktorý patrí podľa § 261 ods. 3 písm. d) Obch. zák. medzi tzv. „absolútne obchody“, nie je možné ani v tomto prípade určovať premlčaciu dobu podľa Obch. zák., ale tá sa má určovať podľa Obč. zák. Napokon je potrebné prihliadnuť aj na to, že celkové nastavenie spoločenských vzťahov v oblasti ochrany spotrebiteľa je nepochybné, že smeruje k maximalizácii ochrany spotrebiteľa ako slabšej strany v právnych vzťahoch a že každá právna norma sa má vykladať na prospech toho, na ochranu ktorého je primárne určená. Záver súdu, pokiaľ súd zmluvu o poskytnutí podpory uzavretú podľa zák. č. 124/1996 Z.z. posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu, je správny, a to bez ohľadu na to, že nešlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa zák. č. 129/2010 Z.z., pokiaľ je daný jej spotrebiteľský charakter v širšom slova zmysle, a to v zmysle § 52 ods. 1, 3 a 4 Obč. zák. Osobitne je potrebné k výhradám žalobcu, že zmluva o poskytnutí podpory nie je spotrebiteľskou zmluvou, resp.

zmluvou o spotrebiteľskom úvere uviesť, že spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. V prejednávanej veci nie je sporné, že predmetná zmluva medzi stranami sporu bola uzavretá podľa ust. zák. č. 124/1996 Z.z. a že obsahuje aj podstatné náležitosti úverovej zmluvy podľa § 497 Obch. zák., jej predmet (čl. I Zmluvy) označuje konkrétnu formu poskytovanej podpory v podobe poskytnutia úveru a nenávratného príspevku na stavbu rodinného domu v Smižanoch. V prejednávanej veci je však rozhodujúcim posúdenie, či na tento obchodnoprávny vzťah posudzovaný v režime obchodnoprávnej úpravy, teda aj v otázke premlčania, sa uplatnia ust. Občianskeho zákonníka o premlčaní z dôvodu, že súčasne ide o vzťah spotrebiteľský, upravený normami občianskeho práva. V tejto súvislosti je nutné pamätať na ust. § 52 ods. 2 Obč. zák. Premlčanie je v Občianskom zákonníku upravené rovnako ako spotrebiteľské zmluvy vo všeobecnej časti v samostatnej hlave, pričom premlčanie nemožno chápať ako špeciálne ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, ide totiž o všeobecné ustanovenia dopadajúce na všetky občianskoprávne vzťahy ... Je nesporné, že predmetná zmluva je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 23a zákona č. 634/1992 Zb. v znení účinného v období od 1.1.2000 do 24.11.2004, keďže ide o zmluvu, ktorej charakteristickým znakom je, že sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je z nej zrejmé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvnil, že zmluva uzavretá medzi stranami sporu je v zmysle právneho poriadku SR spotrebiteľskou zmluvou. Zmluvný vzťah strán sporu založený zmluvou o poskytnutí podpory uzavretej podľa ust. zák. č. 124/1996 Z.z. založený zmluvou o poskytnutí podpory štátneho fondu rozvoja bývania z prostriedkov fondu za účelom výstavby bytu, a to rodinného domu, je potrebné posúdiť aj z hľadiska ustanovení zákona o ochrane spotrebiteľa, nakoľko ide o zmluvu, ktorej charakteristickým znakom je, že sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je pre ňu obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje, a preto posúdenie námietky premlčania bolo potrebné aplikovať ust. Obč. zák. o premlčaní, ktoré sú pre spotrebiteľa výhodnejšie, nakoľko ide o kratšiu premlčaciu lehotu oproti premlčacej lehote upravenej v Obchodnom zákonníku, ktorá je 4-ročná. Výhrady žalobcu, že žalobca pri poskytovaní úveru vo vzťahu k žalovaným v 1. až 3. rade nebol dodávateľom, sú neopodstatnené. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca ako Štátny fond rozvoja bývania je samostatnou právnickou osobou v zmysle § 1 ods. 2 zák. č. 129/1996 Zb. o štátnom fonde rozvoja bývania v znení platnom ku dňu uzavretia predmetnej zmluvy, pričom v § 1 ods. 1 má vymedzený predmet svojej činnosti, teda podporuje výstavbu bytov a iné činnosti súvisiace s rozvojom a zveľaďovaním bytového fondu, že z § 3 sú zrejmé zdroje tohto fondu, ktorými sú, o.i. aj splátky úrokov poskytnutých z fondu, sankcie za porušenie zmluvných podmienok, ako aj úroky z prostriedkov fondu uložených v banke, že ide o právnickú osobu, ktorá má charakter subjektu hospodáriaceho so ziskom, z čoho vyplýva, že ide o činnosť obchodnú (poskytuje úvery), ako aj o činnosť z poskytovania služieb širokej verejnosti, a preto aj žalobcu je možné subsumovať podľa § 52 ods. 1 Obč. zák., že žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú nepochybne spotrebiteľmi, ktorých služby a spôsobilosť žalobcu využili v zmysle zákona č. 124/1996 Z.z., lebo nevystupovali v predmetnom právnom vzťahu v rámci svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti».

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie. Prípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/CSP majúca za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Podľa žalobcu dovolacím súdom dosiaľ nevyriešená právna otázka sa týka právneho posúdenia, «či žalobca uzatvorením zmluvy o poskytnutí podpory podľa ust. zákona č. NR SR 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov s fyzickou osobou uzatvára spotrebiteľskú zmluvu spĺňajúcu kritéria ust. § 52 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, resp. inej právnej normy, a teda, či sa na uvedený právny vzťah majú aplikovať platné a účinné právne predpisy Slovenskej republiky, resp. únijné predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa, alebo je uvedená aplikácia v danom prípade vylúčená».

6. Žalobca za nesprávny považuje právny záver odvolacieho súdu, že v prejednávanej veci bola správna aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka a že Zmluva je (o.i.) aj zmluvou spotrebiteľskou, na ktorú sa vzťahuje osobitná právna úprava o ochrane spotrebiteľa, a aj keď ide o úver, ktorý patrí podľa § 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka medzi tzv. absolútne obchody, nie je možné ani v tomto prípade určovať premlčaciu dobu podľa ostatne menovaného zákonníka, ale tá sa má určovať podľa

Občianskeho zákonníka. Žalobca má za to, že daný právny vzťah nespadá pod ustanovenie § 52 OZ a nemožno naň aplikovať ostatné ustanovenia spotrebiteľského práva, ani smernice úijného práva zaoberajúce sa touto problematikou. V danej veci existujú dôvody na vylúčenie žalovaných zo spotrebiteľsko-právnej ochrany. Má za to, že v danom prípade je potrebné aplikovať prioritne normy obchodného práva, pretože poskytuje podporu vo forme úveru a úverový vzťah je podľa ustanovenia § 261 ods. 6 písm. d/ Obchodného zákonníka absolútnym obchodnoprávnym vzťahom.

7. Žalobca v dovolaní tiež tvrdí, že z pohľadu vnútroštátneho práva nenapĺňa znaky dodávateľa, t.j. predpoklady hypotézy právnej normy obsiahnutej v ustanovení § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka, na ktorú sa odvolací súd odvolával, a preto nemôže spĺňať ani kritériá ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ak jedným z účastníkov zmluvného vzťahu nie je dodávateľ, nakoľko nespĺňa zákonné pojmové znaky a podmienky, nemožno vyvodit' právny záver, že taký zmluvný vzťah je vzťahom spotrebiteľským. Charakter spotrebiteľskej zmluvy nemožno odvíjať len od skutočnosti, že jedna zo zmluvných strán, v danom prípade žiadateľ, nemal možnosť ovplyvniť jej zmluvné podmienky. Navyše možnosť ovplyvnenia zmluvných podmienok nie je daná ani na strane žalobcu. Poukázal na skutočnosť, že 7. septembra 2017 bola Národnou radou Slovenskej republiky schválená novela zákona č. 150/2013 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov, pričom v zmysle bodu 19 dôvodovej správy k tejto novele «Súčasnne ani Štátny fond rozvoja bývania nespĺňa definíciu dodávateľa podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Z uvedených dôvodov podpora poskytnutá vo forme úveru nie je spotrebiteľskou zmluvou podľa Občianskeho zákonníka, ani spotrebiteľským úverom podľa zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov». Zákonodarca teda explicitne stanovil, že žalobca nespĺňa zákonnú definíciu dodávateľa podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka, teda žalobca nie je dodávateľom a zmluva o poskytnutí podpory nie je spotrebiteľskou zmluvou. Žalobca je jednoznačne vylúčený z pôsobnosti zákona o spotrebiteľských úveroch a zákona o úveroch na bývanie, ktoré predstavujú osobitnú právnu úpravu úverových vzťahov. Žalobca má za to, že je inštitútom sui generis, slúžiacim ako jeden z ekonomických nástrojov štátnej bytovej politiky v Slovenskej republike.

8. Žalobca v doplneniach dovolania (vyjadreniach a „oznámení skutočnosti majúcej zásadný význam na právne posúdenie vecí“) namietal, že jeho osobu nemožno subsumovať pod pojem dodávateľa v zmysle vnútroštátnej právnej úpravy, ani podľa úijného práva zaoberajúceho sa touto problematikou, tak ako to urobili súdy nižších inšancií. Rozoberal svoje postavenie z hľadiska predpisov úijného práva a konštatoval, že bol zriadený ako subjekt, ktorého úlohou je podpora bytovej politiky štátu. Ochrana žiadateľom o úver poskytuje už tým, že podporu vo forme úveru môžu získať za zvýhodnených podmienok, oproti podmienkam trhovým, z jeho strany ide o službu verejného záujmu, ktorú úijné právo navrhuje vylúčiť z noriem upravujúcich ochranu spotrebiteľa. Ďalej uviedol, že smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, na preambulu ktorej poukazoval odvolací súd, sa nemôže uplatniť v prejednávanej veci. Uvedená smernica má ochraňovať vnútorný trh Európskej únie pred nekalými obchodnými praktikami, ide o priestor bez vnútorných štátnych hraníc. ŠFRB nepôsobí na uvedenom trhu, podporu vo forme úveru neposkytuje akémukoľvek občanovi európskej únie, ale iba osobám s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, čo sa vylučuje s princípom voľného pohybu v rámci vnútorného trhu Európskej únie. ŠFRB nekonkuruje iným subjektom, ktoré poskytujú úvery na bývanie, v rámci poskytovania úveru je povinný dodržiavať zákonom stanovené pravidlá. Rovnako v tomto prípade nemožno vychádzať ani zo smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, z ustanovení ktorej vychádzal odvolací súd. Uvedená smernica sa vzťahuje na posudzovanie nekalých podmienok v zmluvách, ktoré podliehajú ustanoveniam tejto smernice. Podľa názoru dovolateľa predmetná zmluva do pôsobnosti tejto smernice nepatrí, pretože sa na jej základe poskytujú služby vo všeobecnom záujme, v záujme realizácie bytovej politiky štátu, ktorá nie je regulovaná na európskej úrovni a je ponechaná na jednotlivé vnútroštátne úpravy. Žalobca naostatok poukázal na závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2019 sp.zn. 4Cdo/106/2018.

9. Žalovaní sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrili.

10. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427

ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

11. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

12. Žalobca v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

13. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnou (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

14. V danom prípade žalobca v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zdefinoval relevantnú právnú otázku (viď bod 5. tohto uznesenia dovolacieho súdu), ktorá nebola dovolacím súdom vyriešená. Prípustnosť jej dovolania preto vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. K tomu odvolací súd poznamenáva, že otázku, či je dovolanie prípustné, a ak áno, podľa ktorého ustanovenia CSP, posudzuje dovolací súd v prihliadnutí na procesný stav existujúci v čase podania dovolania.

15. V čase podania dovolania (október 2018) žalobcom nastolená právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolací súd ale uznesením z 29. apríla 2019 sp.zn. 4Cdo/106/2018 rozhodol v analogickej právnej veci žalobcu ŠFRB (vo veci Okresného súdu Prešov sp.zn. 20C/331/2015) tak, že zrušil žalobu zamietajúce rozhodnutia súdov nižších stupňov a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uvedené rozhodnutie dovolacieho súdu spočíva na riešení rovnakej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu aj v teraz preskúmvanej veci, teda na vyriešení otázky, či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovanou 1/ z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania z 23. mája 2000 (za vrátenie ktorej podpory ručili žalovaní 2/ a 3/), je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah.

16. Dovolací súd v ostatnej označenej právnej veci dospel k záveru, že ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka

17. Na odôvodnenie tohto záveru dovolací súd, po krátkom historickom exkurze úpravy spotrebiteľského práva vo vnútroštátnej právnej úprave a výklade relevantných ustanovení právnych predpisov, uviedol, že žalobca ŠFRB je právnickou osobou pôvodne zriadenou zákonom č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania účinným od 1. mája 1996. Tento zákon upravil podmienky pre poskytovanie podpory štátu na rozširovanie a zveľaďovanie bytového fondu a vytvoril systém ekonomickej podpory rozvoja bývania a sústredenia zdrojov pre tento účel v ŠFRB, ktorý bol ním zriadený (§ 1 ods. 1). Postavenie ŠFRB zostalo nezmenené aj po zákonných zmenách (zákon č. 607/2003 Z.z., zákon č. 150/2013 Z.z.) Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 150/2013 Z.z. je ŠFRB finančnou inštitúciou slúžiacou na implementáciu finančných nástrojov podľa osobitného predpisu, ktorými sú

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú.v. EÚ L 347, 20.12.2013). ŠFRB neposkytuje podporu vo forme úveru širokej verejnosti, ale iba vymedzenému okruhu osôb, ktoré musia mať na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, ak ide o fyzickú osobu, prípadne sídlo, ak je žiadateľom podpory právnická osoba (§ 7 zákona č. 150/2013 Z.z.). Podpora sa poskytuje za zvýhodnených podmienok upravených v zákone. Štátny fond rozvoja bývania je koncipovaný ako tzv. obrátkový fond. Znamená to, že prostriedky, ktorými disponuje, sú používané najmä na poskytovanie podpory vo forme úverov za zvýhodnených podmienok, oproti podmienkam trhovým (§ 3, § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 150/2013 Z.z.). Prostriedky fondu možno použiť aj na správu fondu, avšak len v zákonom limitovanom rozsahu (§ 4 ods. 1 písm. b/ zákona č. 150/2013 Z.z.). Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalobca ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom, prostredníctvom ktorého štát realizuje svoju bytovú politiku zákonom upravenými nástrojmi, medzi ktoré patrí aj zmluva o úvere. Jeho činnosť nemá atribúty podnikateľskej činnosti podľa § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, nevykonáva činnosť za účelom dosiahnutia zisku, ale realizuje podporu štátu v oblasti bytovej politiky. Otázkou zostáva, či ŠFRB má aj v takomto prípade postavenie dodávateľa. Ako už dovolací súd konštatoval, posúdenie toho, či ide o dodávateľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ. Dovolací súd v predmetnom rozhodnutí tiež poukázal na to, že ponímanie osoby dodávateľa v čl. 2 písm. c/ smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa vzťahuje (len) na zmluvy, ktoré podliehajú tejto smernici. Podľa čl. 1 bod 2. tejto smernice „Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohôd, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.“ Do rozsahu tejto smernice nespádajú zmluvné podmienky, ktoré odrážajú zákonné alebo regulačné ustanovenia konkrétneho štátu. ŠFRB nemôže pri poskytovaní podpory bývania vo forme úveru uplatniť „voľnú úvahu“, ale je povinný dodržať zákonom stanovené pravidlá. Ak žiadateľ podpory splní zákonné podmienky fond je povinný s ním zmluvu za zvýhodnených, zákonom regulovaných podmienok, uzavrieť. Dovolací súd dospel k záveru, že na takto zákonom regulované zmluvy o úvere sa uvedená smernica nevzťahuje a nemožno z nej vychádzať pri výklade pojmu dodávateľa vo vzťahu k ŠFRB. Na podporu správnosti uvedeného záveru dovolací súd poukázal na to, že zákonodarca vylúčil, aby sa na ŠFRB vzťahovala osobitná právna úprava spotrebiteľských úverov upravených zákonom č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a o pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 3 písm. p/). Rovnako je ŠFRB vylúčený aj z právnej úpravy úverov na bývanie upravených zákonom č. 90/2016 Z.z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 4 písm. i/). Žalobca je tak inštitútom sui generis, slúži ako ekonomický nástroj bytovej politiky štátu. Ochrana spotrebiteľa sa má primárne uplatniť proti nekalým praktikám dodávateľov, ktoré sa pri realizovaní podpory štátom vylučujú. Podporu zo ŠFRB možno poskytnúť len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré sú pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by vedel obstaráť finančné prostriedky na kapitálovom trhu. ŠFRB ako účelový fond zriadený štátom si nemôže v zmluvách o poskytnutí podpory dohodnúť podmienky, ktoré by nemali oporu v zákone. Ako už bolo konštatované dodávateľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Na základe vyššie uvedených špecifik ŠFRB nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, tak ako to má na mysli náš právny poriadok. Keďže však ochranu spotrebiteľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ, teda v zmysle cieľov komunitárneho práva, bolo nutné posúdiť, či ŠFRB je možné chápať ako dodávateľa v zmysle chápania tohto pojmu cez optiku komunitárneho práva. Ani v tomto prípade ale nemožno dospieť k záveru, že ŠFRB spĺňa pojmové znaky dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

18. Senát dovolacieho súdu, ktorý koná v danej veci, sa stotožňuje so závermi vyjadrenými v uznesení iného senátu z 29. apríla 2019 sp.zn. 4Cdo/106/2018 a nevidí žiadny dôvod na zmenu právneho názoru

vyjadreného v označenom rozhodnutí alebo na odklon od právneho názoru v ňom vyjadreného, a teda ani dôvod na postúpenie veci veľkému senátu najvyššieho súdu [rozsudok dovolacieho súdu z 10. novembra 2016 sp.zn. 3Cdo/174/2016 (R 17/2017)].

19. Dovolací súd na základe vyššie uvedených záverov dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a zároveň aj dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP).

20. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.